

Roald Dahl

Sekáč Foxley

Povídka ze sbírky Příběhy nečekaných konců.

Téma těchto stránek se v povídce objevuje až ve druhé polovině, ale do vyprávění autora jsem si netroufnul zasáhnout.

Pětkrát týdně, po celých šestatřicet let, dojíždím do Londýna ranním vlakem v 8:12. Nikdy není přeplněný a doveze mě až na nádraží Cannon Street, odkud je to ke dveřím mé kanceláře na Austin Friars pouhých jedenáct a půl minuty pěšky.

Dojíždění do zaměstnání mě odjakživa těšilo; oblíbil jsem si každou jednotlivou etapu těch každodenních cest. Je v nich jistá pravidelnost, která je člověku ustálených zvyků vlastní a příjemná, a navíc hrají v ranním shonu roli jisté propusti, kterou hladce, ale pádně sklouzávám do rušných vod běžného pracovního dne.

Stanice u nás na předměstí je poměrně malá a na vlak v osm dvanáct se zde schází pouhých devatenáct dvacet lidí. Naše sestava se mění málokdy, a když se náhodou na nástupišti ukáže nová tvář, zčeří atmosféru neznatelná vlna pobouření a nesouhlasu jako nový přírůstek v kleci s kanárky.

Když dorazím ráno na stanici s obvyklým čtyřminutovým předstihem, zpravidla spatřím tentýž obrázek: tytéž lidi, dobré, solidní a spořádané, jak stojí na týchž místech, s týmiž deštníky, klobouky, kravatami a novinami v podpaždí, stejně neměnní a nezměnitelní jako rozložení nábytku v mém obývacím pokoji. Tak to mám rád.

Mám rád i své místo v rohu u okna, kde si pročítám Timesy, zatímco vlak si to lomozí a sune se vpřed. Tato část cesty trvá třicet dvě minuty a působí na mou mysl i staré popudlivé tělo stejně konejšivě jako důkladná, hojivá masáž. Věřte, že pro udržení duševní pohody není lepší recept než pořádek a pravidelnost. Prozatím jsem tuto ranní trasu absolvoval téměř desettisíckrát a každým dnem mě baví víc a víc. Zajímavé také je (to jen tak na okraj), že já sám jsem se stal jakousi časomírou. Okamžitě poznám, máme-li dvou-, tří- nebo čtyřminutové zpoždění, a nikdy nemusím vykukovat z okénka, abych se přesvědčil, kde jsme právě zastavili.

Vzdálenost, jež dělí mou kancelář od Cannon Street, není ani příliš dlouhá, ani příliš krátká: ideální pro lehkou, zdravou procházku po ulicích, jimiž proudí lidé, kteří stejně jako já míří do svých kancelářů v souladu se svým pravidelným denním rozvrhem.

Když kráčíím mezi těmito spolehlivými, důstojnými lidmi, kteří dělají to, co mají, a netrajdají po světě sem a tam, získávám pocit jistoty. Jejich životy se stejně jako ten můj řídí podle minutové ručičky na chlup přesných hodinek a na svých trasách ulicemi města se kolikrát střetáme v tutéž denní dobu na tomtéž místě.

Například když zabočím za roh do St. Swithin's Lane, pravidelně mívám elegantní dámu středního věku, která má na nose stříbrný cvikr a v ruce černý kufřík - finanční ředitelka, řekl bych, nebo možná jednatelka nějaké textilní společnosti. A když přecházím na světlech přes Threadneedle Street, v devíti případech z deseti proti mně kráčí pán, který má každý den v klopě novou květinu ze zahrádky. Nosí černé kalhoty a šedé kamaše a je to člověk od pohledu dochvilný a maličkovitě dbalý, pravděpodobně bankéř nebo možná právní poradce jako já; za posledních dvacet pět let se naše oči nejednou letmo setkaly, když jsme se míjeli na přechodu, s výrazem oboustranné váženosti a úcty.

Nejméně polovina tváří, jež na této malé procházce potkávám, je mi již důvěrně známa. Jsou to tváře poctivé, tváře našinců, lidí mého typu - čilých, pracovitých, spořádaných občanů, na hony vzdálených oněm věčně nespokojeným chytrákům s leskem v očích, kteří se mermomocí snaží obrátit svět vzhůru nohama a mají plnou pusku vlády lidu a státní lékařské péče a podobných nesmyslů.

Jak vidíte, jsem člověk ve všem spokojený se svým denním režimem. Ale neměl bych správně říci: byl jsem? V době, kdy jsem psal menší autobiografickou črtu, již jste právě dočetli, maje v úmyslu nechat ji kolovat mezi zaměstnanci své kanceláře pro příklad i poučení, popisoval jsem své pocity zcela věrně. Ale od té doby uplynul celý týden - a mezitím se přihodilo cosi zvláštního. Začalo to vlastně už minulé úte'rá, téhož rána, kdy jsem si do kapsy vložil koncept svého eseje a vezl jsem jej do kanceláře; a připadá mi, že přesné načasování těch událostí nemůže být pouhou náhodou, ale jedině dílem Božím. Bůh si přečetl mou krátkou úvahu a pomyslel si: "Tenhleten Perkins se nám začíná nějak naparovat. Je načase dát mu lekci." Namouduši věřím, že takhle se to stalo.

Jak říkám, nadešlo úterý, úterý po Velikonocích, teplé žluté jarní ráno, a když jsem vkročil na nástupiště naší malé předměstské stanice s Timesy zastrčenými do podpaždí a s konceptem "Blaha řádu" v kapse, okamžitě jsem si uvědomil, že je něco v nepořádku. Přímou jsem cítil, jak řadami mých pravidelných spolucestujících běží zvláštní vlna odporu. Zastavil jsem se a rozhlédl se.

Ten cizí člověk stál přímo vprostřed peronu, rozkročeně a se založenýma rukama, a tvářil se, jako kdyby chystal zábor světa. Měl poměrně vysokou, robustní postavu a i zezadu se mu nějak dařilo působit dojmem playboyství a arogance. Bylo nad slunce jasnější, že k nám nepatří. Místo deštníku držel hůlku, místo černých bot měl boty hnědé, šedý klobouk měl nasazen v úplně nemožném úhlu a vůbec ve všem tom hedvábí a lesku vypadal jako panák. Víc jsem se o něj nestaral. Minul jsem jej s tváří obrácenou k o~loze a napomohl jsem, jak pevně doufám, již tak chladné atmosféře klesnout pod bod mrazu.

Do stanice přidrktal vlak. A teď si zkuste představit mou hrůzu, když za mnou ten cizák šel až k mému místu. Něco takového se mi již patnáct let nestalo. Všichni kolegové vždy projevují úctu k letům, jež mám odsloužena. Mým malým privilegiem je užívat si dvousedadlo aspoň jednu, někdy i dvě tři stanice sám pro sebe. A najednou si přijde tenhle člověk, vetřelec, roztáhne se na protějším sedadle, zatroubí do kapesníku a začne si tu chrastit s Daily Mailem a pálit odpornou dýmku.

Sklonil jsem Timesy a pohlédl mu kradmo do tváře. Mohlo mu být přibližně stejně jako mně, šedesát dva nebo tři, ale měl takový ten osmahlý kožovitý zjev krasavce z reklam na

pánské košile - lovec lvů, hráč póla, pokořitel Everestu, tropický badatel a závodní jachtař, to všechno v jednom; tmavé obočí, ocelové oči, silné bílé zuby svírající troubel dýmky.

Já osobně chovám k hezkým mužům nedůvěru. Falešné radosti tohoto života jim padají k nohám příliš snadno a oni si vykračují po světě, jako by se o svou tělesnou přitažlivost osobně zasloužili. Hezká žena, ta mi nevadí. U žen je to jiné. Ale u mužů mi to s prominutím připadá jako vyložená nepřístojnost. Tak jako tak, jeden se mi usadil ve vagoně přímo na protějším sedadle a najednou, jak jsem si ho prohlížel přes okraj Timesů, vzhlédl a naše pohledy se střetly.

"Nevadí vám, že kouřím?" zeptal se a zvedl dýmku v prstech. Víc neřekl. Ale zvuk jeho hlasu měl na mě náhlý a nečekaný účinek. Dokonce jsem myslím nadskočil. Pak jsem zůstal sedět jako opařený a nejméně minutu jsem na něj civěl, než jsem se vzpamatoval a zformuloval odpověď.

"Jsme v kuřáckém oddělení," řekl jsem, "kuřte si, jak chcete."

"Napadlo mě, že se radši zeptám." A znovu se ozval ten zvláště břitký povědomý hlas, který odsekával jedno slovo od druhého a sypal je na vás ostře a nadrobno jako rychlopalný kulomet vystřelující semínka ostružin. Kde jsem ho slyšel? A proč se každé jeho slovo zařezávalo do citlivého místečka zasutého kdesi hluboko v mé paměti?

Proboha, pomyslel jsem si. Seber se. Co tady blázníš?

Neznámý se vrátil ke svým novinám. Předstíral jsem, že dělám totéž. Ale to už jsem měl dočista po náladě a nedokázal jsem se ani soustředit. Místo čtení jsem po něm pokukoval přes okraj úvodní strany.

Měl opravdu nemožnou tvář, vulgárně, až oplzle pohlednou, a pokožka se mu leskla smilným olejnatým filmem. Ale neznal jsem ji náhodou z dřívějšíka? Začínal jsem mít dojem, že ano, protože kdykoli jsem ji zahlédl, zmocnil se mě zvláštní, těžko popsatelný neklid související nějakým způsobem s bolestí a násilím, možná dokonce strachem.

Během cesty jsme už nepromluvili, ale umíte si jistě představit, že mě to úplně vyvedlo z mého každodenního rytmu. Měl jsem zkažený den; a na nejednom ze svých podřízených jsem si zchladil záhu, zvláště po obědě, kdy mě ke všemu začal zlobit žaludek. Následujícího rána stál znovu vprostřed nástupiště s hůlkou, dýmku, hedvábným šátkem a hnusně hezkou tváří. Minul jsem ho a přistoupil jsem k jistému panu Grummittovi, který je makléřem a dojíždí se mnou do města již dvacet osm let. Nemohu říct, že bych s ním kdy předtím prohodil víc než pár slov - u nás na stanici vyznáváme zdrženlivost -, ale krize, jaká nastala teď, obvykle prolomí ledy.

"Grummitte," zašeptal jsem. "Co je to za hulváta?" "Nemám ponětí."

"Odporný chlap."

"Hrůza." "Jenom aby nejezdil pravidelně." "Ještě to tak." A už tu byl vlak.

Tentokrát nastoupil neznámý k mé úlevě do jiného vagonu.

Ale další ráno jsem ho měl zase u sebe.

"Říkám," pronesl a usadil se přímo naproti mně, "prima den." A znovu se mi cosi v hloubi paměti pomalu, stísněně pohnulo, zřetelněji než kdy předtím, blíže povrchu, ale stále mimo dosah.

A byl pátek, poslední den v týdnu. Vzpomínám si, že po cestě na nádraží sprchlo, ale byl to takový ten teplý šumivý dubnový deštík, který trvá jen pět šest minut, a když jsem vstoupil na nástupiště, všichni měli složené deštníky, slunce svítilo a po obloze plula velká bílá oblaka. Přesto jsem se cítil sklíčeně. Mně už tahle cesta požitků neskýtala. Věděl

jsem, že cizák tu bude. A skutečně: stál s rozkročenýma nohama na peronu, jako by mu patřila celá železnice, a tentokrát si ještě ledabyle pošvihával hůlkou. Ta hů! Teď jsem si vzpomněl! Ztuhl jsem a krve by se ve mně nedořezal.

"Vždyť je to Foxley!" vykřiklo ve mně bez hlesu.

"Sekáč Foxley! A pořád se ohání hůlkou!" Přistoupil jsem o krok blíž, abych si ho lépe prohlédl. Řeknu vám, že takový otřes jsem snad v životě nezažil. Na mou duši, byl to Foxley. Bruce Foxley neboli Sekáč Foxley, jak jsme mu přezdívali. Naposledy jsem ho viděl... počkat... to muselo být ještě na škole a mně nebylo víc než dvanáct nebo třináct let.

Vtom přijel vlak, a ať se na místě propadnu, jestli mi ten chlap znovu nevlezl na protější sedadlo.

Odložil si hůl i klobouk na horní přihrádku, obrátil se, posadil a začal si zapalovat dýmku. Letmo na mě pohlédl malýma studenýma očima, skrz oblak kouře a pronesl: "Říkám, senzační den. Uplné léto." Ten hlas rozptýlil všechny pochybnosti. Vůbec se mu nezměnil. Jen jsem byl zvyklý slýchat od něj něco jiného.

"Tak jo, Perkins," říkával. "Tak jo, ty malý smrádění. Dám ti teď další nakládačku." Kolik od té doby uplynulo let? Určitě bezmála padesát. Zvláštní však bylo, jak málo se mu změnily rysy. Měl stále tutéž arogantně zdviženou bradu, rozšířené chřípí a pronikavé, pichlavé malé oči posazené nebezpečně blízko; měl i stále týž zvyk přistrčit obličej k vašemu, přibít vás pohledem a zatlačit do kouta; dokonce i jeho vlasy jsem si pamatoval: hrubé a mírně zvlněné, krapek olejnatě lesklé jako dobře protřesený salát. Na malý stolek ve studovně si stavěl zelenou lahvičku s vlasovým želé (když někomu musíte utírat prach, každý předmět v místnosti se vám s nenávisť zaryje do paměti), na jejímž štítku byl vytištěn královský erb i jméno obchodu na Bond Street; pod tím stálo malými písmenky:

"Dvorní kadeřnictví Jeho Veličenstva krále Edwarda VII". Na to si živě vzpomínám, protože mě napadlo, že je to poněkud komické vyznamenání, moci kadeřit vlasy někomu, kdo má hlavu prakticky jako koleno - byť je to monarcha.

A teď jsem měl Foxleyho znovu před sebou; usazoval se a rozevíral noviny. Byl to zvláštní pocit, sedět necelý metr od člověka, který mi před padesáti lety dělal ze života takové peklo, že jsem jednou uvažoval o sebevraždě. On nepoznal mne; nosím knír, to nebezpečí nehrozilo. Měl jsem vcelku jistotu, že si ho mohu v klidu a nepozorovaně prohlížet, jak dlouho budu chtít.

Když se tak ohlížím zpět, první rok na škole jsem vinou Bruce Foxleyho beze sporu zkusil jako zvíře; a nechtěným původcem všech útrap byl, jakkoli je to zvláštní, můj otec. Ve chvíli, kdy jsem vstupoval na půdu oné vyhlášené internátní soukromé školy, mi bylo dvanáct a půl. To byl, jestli se nepletu, rok 1907. Otec mě v hedvábném cylindru a žaketu vyprovodil na nádraží a vzpomínám si, jak jsme stáli na nástupišti mezi hromadami kufrů a papírových krabic, všude se hemžily snad tisíce brebentících, pokřikujících a na můj vkus dost přerostlých kluků, když najednou jeden, který chtěl proběhnout kolem nás, drcnul do otce tak prudce, že ho málem srazil na zem.

Otec, malý důstojný a uhlazený pán, se překvapivě hbitě otočil a lapil delikventa za zápěstí.

"Lepším způsobům vás na této škole nenaučili, mládenče?" spustil otec.

Chlapec byl nejméně o hlavu vyšší než otec, shlížel na něj s drzou, chladně pobavenou nevraživostí a nic neříkal.

"Mám dojem," řekl otec a oplácel mu upřený pohled, "že omluva by byla na místě." Ale kluk se bez mrknutí oka díval svrchu na otce, kolem rtů mu hrál ten drzý, pobavený úsměšek a brada se mu vysunovala víc a víc.

"Zřejmě nemáte, mládenče, stud ani vychování," pokračoval otec. "Mohu se jen modlit, že jste na této škole výjimkou. Byl bych nerad, kdyby si můj syn měl osvojit podobné způsoby." Velký kluk v tu chvíli nepatrně stočil hlavu svým směrem a zabodl do mě studený pohled svých malých, blízko posazených očí. Neměl jsem tehdy zvlášť nahnáno; ani zdaleka jsem ovšem netušil, jaké pravomoci mají starší žáci internátních škol nad těmi mladšími. A pamatuji se, že jsem se mu zpříma zahleděl do očí, abych podpořil otce, kterého jsem zbožňoval a ctil.

Otec chtěl ještě něco dodat, ale chlapec se prostě otočil a loudavým krokem se vydal po nástupišti k ostatním.

Bruce Foxley na tu příhodu nikdy nezapomněl; největší smůlou - jak jsem zjistil po příjezdu na místo - pro mě ovšem bylo to, že jsem byl přidělen do jeho "skupiny". A co hůř - patřil jsem do jeho "studovny". Byl na škole posledním rokem a vykonával dozor nad mladšími žáky - byl tedy v naší hantýrce "mazák" - a jako takový měl oficiálně povoleno kterémukoli "zobákovi" ze své "skupiny" udělit výprask. Ale tím, že jsem příslušel k jeho studovně, se ze mě automaticky stával jeho osobní, soukromý otrok. Dělal jsem mu kuchtíka, poslíčka, komorníka i služebnou a mým úkolem bylo dohlédnout na to, aby nemusel hnout prstem, dokud to nebylo bezpodmínečně nutné. Pokud je mi známo, žádná jiná lidská společnost nevaluje na sluhu větší břímě povinností, než ukládali mazáci na bedra nám, ubohým zobákům. Kdykoli udeřil ranní mráz nebo sněžilo, musel jsem po snídani předřepnout na sedátko latríny (která byla v nevytápěném přístěnku), abych ho zahřál, než se Foxleymu uráčí dostavit se.

Vzpomněl jsem si teď, jak se klátil po místnosti uvolněnou, elegantně nedbalou chůzí a každou židli, která mu přišla do cesty, odkopl stranou, a já ji musel běžet postavit. Nosil hedvábné košile, do rukávu si zastrkával hedvábný kapesník a boty si nechával šít v obchodu, kterému se říkalo U Lobba (a také používal královskou korunku). Součástí mé služby bylo ty špičaté kožené boty den co den patnáct minut leštit, dokud nebyly jako zrcadlo.

Ale nejhorší vzpomínky jsem měl spojeny s převlékárnou.

Najednou jsem viděl sám sebe, pobledlého mrňavého kluka, jak stojím ve dveřích té ohromné místnosti v papučích, pyžamu a hnědém županu z velbloudí vlny. Ze stropu trčela na kabelu jediná oslňující žárovka, po stěnách byly rozvěšeny žlutočerné fotbalové dresy, které po celé místnosti šířily nakyslý zápach potu, a hlas, ten úsečný, břitký hlas vypeckovával jedno slovo po druhém: "Tak jak to chceš tentokrát? Šest s županem - nebo čtyři bez?" K odpovědi jsem se nikdy nepřiměl. Jen jsem tam stál s očima sklopenýma ke špinavým prknům podlahy, strachy se mi točila hlava a nebyl jsem schopný myslet na nic jiného než na to, že za chvíli mě ten větší kluk pomalu, zručně, předpisově, systematicky a se zjevným gustem sešvihá tenkou dlouhou bílou hůlkou až do krve. Před pěti hodinami se mi totiž nepodařilo rozdělat oheň v krbu jeho studovny. Utratil jsem nejprve celé kapesné za krabičku speciálních podpalovačů, držel jsem hořící noviny u sopouchu, aby komínem lépe táhlo, a klekl jsem si a foukal do ohniště, div mi plíce nepraskly. Ale uhlíky se ne a ne rozhořet.

"Jestli si budeš stavět hlavu a neodpovíš," usekával hlas, "rozhodnu holt za tebe." Strašně moc jsem ze sebe chtěl vymáčkout odpověď, protože jsem přesně věděl, co si vybrat. To

je první věc, kterou se člověk po příjezdu naučí. Stůj co stůj si nechat župan, i za cenu několika ran navíc. Jinak je téměř jisté, že rána vám kůži rozsekne. I tři s županem jsou lepší než jedna bez.

"Tak si ho sundej, stoupni si tamhle do kouta a sáhni si na palce u nohou. Dostaneš čtyři." Pokaždé jsem si pomalu svlékl župan a uložil ho na polici nad botníkem. A ještě pomaleji jsem přešel do druhého kouta místnosti, kromě bavlněného pyžama nahý a zkřehlý zimou; kráčel jsem bez tíhy a všechno mi najednou připadalo jako v dálce, zalité jasným, plochým světlem jako obrázek v laterně magie, ohromně zvětšené, neskutečné a plovoucí v mokřím průzoru.

"Tak a teď si sáhni na palce. Pořádně vypni kolena - pořádně, říkám." Pak jsem pozoroval mezi kolena, jak se vzhůru nohama ubírá na opačný konec převlékárny a mizí v chodbě, do níž se scházelo po dvojici schodů a které jsme říkali "umývárka"; ústila do koupelny s kamennou podlahou a řadou umyvadel podél stěny. Když Foxley zmizel z dohledu, věděl jsem, že míří na druhý konec umývárky. To dělal vždycky. Když pak prudce vystřelil vpřed, zdálky, ale zesílen ozvěnou mezi umyvadly a kachlíky se rozlehl cvakot podpatků po kamenné podlaze a mezi nohama jsem zahlédl, jak skokem přeletěl oba schody až do převlékárny a řítí se na mě s vysunutou bradou a vysoko napřaženou holí. V té chvíli jsem zavíral oči, čekal, až padne rána, a říkal jsem si, že za nic na světě se nesmím narovnat.

Každý, kdo někdy utřil pořádný výprask, vám potvrdí, že opravdová bolest se ohlásí až takových osm deset vteřin po ráně. Úder sám jen tupě, zvučně pleskne a žuchne do zadku, takže v něm ztratíte veškerý cit (zranění kulkou prý působí podobně). Ale po chvilce - Kristovy rány, je to, jako když vám někdo položí rozžhavený pohrabáč na holou zadnici, a nesáhnout dozadu a nepřitisknout dlaně na zasažené místo je čirá nemožnost.

Foxley o tom časovém intervalu dobře věděl a volnou chůzí, kterou se ubíral těch třináct čtrnáct metrů ke konci umývárky, mi dopřával dost času k tomu, abych si bolest vychutnal před každým dalším úderem až do dna. Po čtvrté ráně jsem se vždycky narovnal. Nemohl jsem si pomoci. Byla to mimovolná obranná reakce těla, které už víc nesneslo.

"Uhejbáš," říkal pak Foxley. "Tahle se nepočítá. A dělej - dolu." Pro příště jsem věděl, že se mám držet za kotníky. Když jsem se vracel - ztuhle a s rukama na zadku -, abych si oblékl župan, pozoroval mě a já jsem se snažil odklánět hlavu, aby mi neviděl do tváře. A když jsem pak vycházel, zavolal vždycky: "Ty tam! Pod' zpátky!" Byl už jsem v chodbě; zastavil jsem se, obrátil se a čekal ve dveřích.

"Pod' sem. No dělej, pod' zpátky. Tak - nezapomněls na něco?" Jediné, na co jsem v tom okamžiku byl schopen myslet, byla trýznivá bolest v zadní části těla. "Zřejmě nemáš, mládenče, stud ani vychování," napodoboval otcův hlas. "Lepším způsobům tě na této škole nenaučili?" "Dě... děkuju," vykoktal jsem. "Děkuju... za výprask."

Když jsem pak stoupal po tmavém schodišti zpět do ložnice, bylo mi už mnohem lépe, protože bolest odeznívala, všechno bylo za mnou a ostatní se shlukli kolem mě ve výrazu jisté drsné účasti, která pramenila z toho, že už si stejnou věcí prošli sami mnohokrát.

"Hele, Perkins, ukaž."

"Kolik dostal?"

"Pět, ne? Tady to bylo krásně slyšet."

"Nebud' labuť. Ukaž je." Stáhl jsem si pyžamo a stál jsem ve vážném kruhu znalců oceňujících dílo zkázy.

"Jsou dost daleko od sebe, co? Foxley to většinou trefuje líp."

"Dvě jsou u sebe. Úplně se dotýkaj. Ty jo - ty sou lahůdkový!"

"Tahleta dole je sviňská."

"Šel na rozběh až do umývárky?"

"Že si dostal jednu navíc za uhejbání?"

"Perkins, ty bláho, ten ti dal."

"Hele, tady ti trochu teče krev. Asi by sis to měl jít umejt."

Pak se otevřely dveře a do nich vstoupil Foxley; všichni se rozutekli a předstírali, že se modlí nebo že si čistí zuby, a já jsem stál uprostřed místnosti se staženými kalhotami.

"Co se to tady děje?" zeptal se Foxley a věnoval zběžný pohled vlastnoručnímu dílu. "Ty - Perkins. Natáhni si pyžamo a zalez do postele."

Tak končil den.

V týdnu jsem neměl ani chvíli pro sebe. Jakmile Foxley zahlédl, že si ve studovně sedám ke knížce, případně otevírám album známek, okamžitě vymyslel, jak mě zaměstnat. Jeho oblíbené zadání zvlášť za deště - bylo: "Tak mě napadá, Perkins, že taková kytice kosatců by se mi na stole hezky vyjímal, co ty na to?" Kosatce rostly pouze na březích Oranžových rybníků. Šlo se k nim. dvě míle po silnici a čtyři sta metrů přes pole. Vstal jsem vždycky ze židle, oblékl si pršiplášť, nasadil slamák, popadl deštník a vydal se na tu dlouhou osamělou pouť. Slaměný klobouk jsme museli nosit mimo budovu za každého počasí, ale déšť by ho během chvíle rozmácel, a k jeho ochraně jsem tedy potřeboval deštník. Potíž je, že když se drápete po zarostlém břehu a hledáte kosatce, nemůžete třímát nad hlavou paraple, a abych si klobouk nezničil, pokládal jsem ho pod deštník na zem.

Touto metodou jsem si uhnal bezpočet chřipek.

Ale největší hrůzu jsem míval z nedělí. Neděle byla vyhrazena úklidu studoven a podnes mě pronásleduje přízrak dopoledního teroru, kdykoli si vzpomenu na to zbesilé gruntování, cídění a utírání prachu. Nakonec přicházela Foxleyho inspekce.

"Hotovo?" otázal se.

"Myslím... myslím, že ano." Pak přešel ke svému stolu, vytáhl ze zásuvky bílou rukavici, pomalu si ji navlékl na pravou ruku, pečlivě prst po prstu, a já jsem tam roztřeseně stál a sledoval, jak obchází pokoj a bílým ukazovákem přejíždí vršky obrazových rámu, opěradla křesel, police, parapety a stínítka, a ani na okamžik jsem ten prst nespustil z očí. Byl nástrojem mého osudu.

Téměř vždy se mu podařilo objevit nějakou nepatrnou škvíru, kterou jsem přehlédl nebo spíš vůbec nevzal v potaz; a když k tomu došlo, Foxley se pomalu obrátil, na rtech měl ten svůj nebezpečný úsměv neúsměv a bílý prst držel vztyčený tak, abych sám viděl slabou prachovou šmouhu po jeho straně.

"Aha," řekl výhruzně.

"Takže ty se chceš ulejšvat?" Ticho.

"Seš ulejšvák?"

"Myslel jsem, že jsem utřel všude."

"Seš ulejšvák a zmetek, nebo ne?"

"A-ano. "

"Ale tvůj otec by nechtěl, aby z tebe byl ulejšvák a zmetek. Tvůj otec si potrpí na dobrý vychování, je to tak?" Ticho.

"Ptám se tě, jestli si tvůj otec potrpí na dobrý vychování?"

"Asi... ano." "Takže mu prokážu laskavost, když tě potrestám?"

"Já nevím."

"Ano nebo ne?"

"A-ano. "

"Po nešporách se sejdeme v převlíkárně." Zbytek dne jsem strávil v mukách čekání na nadcházející večer.

Kristapána, jak živě se mi to teď všechno vybavovalo. Neděle byla také vyhrazena psaní dopisů.

"Drahá maminko, drahý tatínku, mockrát Vám děkuji za Váš dopis. Doufám, že se máte oba dobře. Já se mám dobře, až na to, že jsem zmoknul a dostal jsem chřipku, ale ta brzy přejde. Včera jsme hráli se Shrewsbury a porazili je 4 : 2. Já jsem se jenom díval, ale Foxley, který, jak víte, je vedoucím naší skupiny, dal jeden z našich gólů. Děkuji mockrát za koláč. S pozdravem, Váš William."

K psaní dopisu jsem se obvykle uchýlil na latrínu, někdy do botárny anebo do koupelny - kamkoli z Foxleyho dosahu. Ale musel jsem sledovat čas. Čaj byl o půl páté a musel jsem mít pro Foxleyho připravené toasty. Pekl jsem mu je každý den, ale o víkendech se ve studovnách nesměl rozdělovat oheň v krbech, takže se všichni zobáci, z nichž každý připravoval toasty svému vlastnímu mazákovi, museli namačkat okolo jediného malého topeniště v knihovně a s opékací vidlicí se bít o výhodnou pozici. Za těchto podmínek jsem musel dohlédnout na to, aby Foxleyho toasty (1) nebyly připálené, (2) byly opečeny do křupava, (3) byly horké a nachystané přesně včas.

Nesplnění kteréhokoli z těchto požadavků bylo "trestuhodným přečinem".

"Hele! Co to je tohle?" "To je toast."

"Takhle ty si představuješ toast?"

"No..." -

"Flákáš se a pak to nestíháš udělat pořádně, co?" "Snažil jsem se." "Víš, Perkins, co platí na líný osly?"

"Ne."

"Seš osel?"

"Ne."

"Nevadí, chlapče, seš líný prase - ha ha ha -, na ty se to vztahuje taky. Uvidíme se večer." Bože, ta muka oněch dnů! Připálit Foxleyho toast bylo "trestuhodným přečinem". Stejně tak zapomenout vyčistit Foxleyho kopačky od bláta. A nepověsit Foxleyho dres. A sušit mu deštník špičkou dolů. A prásknout dveřmi studovny, když Foxley pracuje.

A natočit mu příliš horkou vanu. A nevyleštit knoflíky na Foxleyho přehlídkové uniformě. A potřísnit látku stejnokroje namodralými skvrnami od leštidla.

A neumýt podrážky Foxleyho bot. A nechat jakýkoli nepořádek ve Foxleyho studovně.

Když se to vezme kolem a kolem, ve Foxleyho očích jsem já sám byl "trestuhodným přečinem".

Vykoukl jsem z okna. Propánakrále, už jsme byli skoro na místě. Musel jsem takhle bloumat už drahnou chvíli - a ještě jsem ani neotevřel Timesy. Foxley stále seděl opřený v

protějším rohu, četl si Daily Mail a skrz namodralý kouř z bánící dýmky jsem rozpoznával horní polovinu jeho obličeje nad rozevřenými novinami: malá jiskrná očka, zkrabacené čelo a zvlněné, trochu olejnaté vlasy.

Vidět ho teď po takové době na mě mělo zvláštní a lehce dráždivý účinek. Věděl jsem, že už není nebezpečný, ale dotíraly na mě staré vzpomínky a necítil jsem se v jeho přítomnosti zcela pohodlně: trochu jako když se ocitnete v kleci se zkroceným tygrem.

Přestaň bláznit! okřikl jsem se v duchu. Vždyť je to hloupost. Ježíšmarjá, kdybys chtěl, můžeš mu klidně říct, co je zač, a on by ti nemohl zkrivit jeden jediný vlásek na hlavě. Ale ovšem - to je nápad!

Až na jedno - totiž, stálo mi to vůbec za to? Jsem už na takové věci trochu starý, a ani jsem vlastně nevěděl, jestli vůči němu ještě chovám nějakou zášť.

Co s tím? Nemohl jsem tam sedět a civět na něj jako tele na nová vrata.

V té chvíli mě začal pokoušet malinko uličnický nápad. Co kdybych se teď k němu naklonil, napadlo mě, poklepal mu lehce na koleno a představil se?

Pozoroval bych, jak se při tom bude tvářit. Pak bych se rozpovídalo starých školních časech, které jsme spolu zažili, a mluvil bych dost nahlas na to, aby nás celý vagon dobře slyšel. Rozpustile bych mu připomněl, co mi kdysi prováděl, a možná bych mohl přidat pár detailů o výprascích v převlékárně, abych mu natropil menší ostudu. Trocha rozpaků a zahanbení by mu určitě neuškodila. Já bych si to ovšem užíval báječně.

Najednou vzhlédl a zachytil můj upřený pohled.

Stalo se to už podruhé a všiml jsem si, jak se mu v očích podrážděně zablesklo.

Dobrá, řekl jsem si v duchu. Jak je libo. Ale zachovej milý, kultivovaný a společenský tón. Tím ho znemožníš mnohem víc a mnohem účinněji.

A tak jsem mu věnoval úsměv a krátce a zdvořile jsem kývl hlavou. Pak jsem zvýšil hlas a řekl:

"Prosím za prominutí. Rád bych se představil." Předklonil jsem se a pozorně jsem ho sledoval, aby mi z jeho reakce nic neuniklo.

"Jmenuji se Perkins - William Perkins - a studoval jsem na Reptonu: od roku 1907." Celý vůz se ztišil a já jsem vycítil, jak všichni špicují uši a čekají na to, co bude následovat.

"Těší mě," odpověděl a sklonil noviny na kolena.

"Já se jmenuji Fortescue - Jocelyn Fortescue. Eton: od roku 1916."

